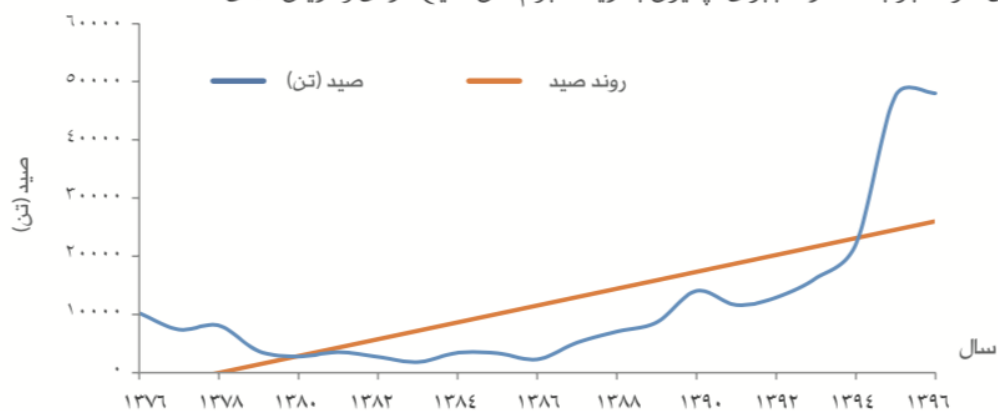

توسعه صادرات و بهره‌برداری اقتصادی با صید ماهی یال اسبی خلیج فارس و دریای عمان

موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور* و سازمان شیلات ایران**

بیان مسئله

نخایر ماهی یال اسبی یکی از مهمترین منابع پروتئین دریایی می‌باشند که در تمام آب‌های گرمسیری و نیمه‌گرمسیری دنیا پراکنده است. گونه یال اسبی سر بزرگ (*Trichiurus lepturus*) فراوان‌ترین گونه این خانواده در آب‌های خلیج فارس و دریای عمان است که در منطقه سیریک، هنگام، راس میدانی و منطقه مطاف دارای بیشترین تراکم است. سازمان شیلات ایران در دهه ۱۳۷۰ اقدام به خرید و وارد کردن ۱۲ فروند شناور صیادی (شناورهای کلاس کیش) اختصاصی برای صید ماهی یال اسبی کرد. البته این شناورها تا سال ۱۳۸۴ صید هدفمندی روی گونه ماهی یال اسبی نداشتند و تمرکز آنها بر سایر گونه‌های آبزی و عمدتاً کف‌زی بود. این امر منجر به خسارت جبران‌ناپذیری به زیست‌بوم‌های خلیج فارس و دریای عمان شد.

روند صید ماهی یال اسبی در آب‌های خلیج فارس و دریای عمان ۱۳۷۶-۱۳۹۶

معرفی دستاورد

هدفمند نمودن صید آبزیان، یکی از مهمترین ضوابط و معیارهای بهره‌برداری پایدار از منابع ماهیگیری است. این اقدام علاوه بر تضمین حفظ تنوع زیستی، منجر به ایجاد فرصت مناسب برای سرمایه‌گذاری، اشتغال و توسعه برای بخش‌های قبل، حین و بعد از صید می‌شود. در این راستا، پروژه هدفمندسازی صید ماهی یال اسبی در موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور با همکاری سازمان شیلات ایران طراحی و اجرا شد. در این طرح، ضمن شناسایی مناطق دارای تراکم این نوع ماهی، با ایجاد تغییراتی در دهانه تور ترال کف و تغییر عمق صید شناورها، صید اختصاصی ماهی یال اسبی در هر تورکشی از ۳۰ درصد به بیش از ۹۰ درصد افزایش یافت. در ضمن صید آبزیان غیر هدف که قبلاً بیش از ۷۰ درصد ترکیب صید این شناورها را تشکیل می‌داد، کاهش معنی‌داری یافت.

فرایند تجاری‌سازی دستاورد

این طرح کاملاً اجرایی شده و در حال حاضر شناورهای اصلاح شده به این امر اختصاص یافته‌اند. سرمایه‌گذاری اولیه برای توسعه صید اختصاصی ماهی یال اسبی طی مراحل اولیه، حدود ۲۱۹ میلیارد ریال است. با توجه به اینکه محصول صید این گونه، تماماً صادراتی است و ارزش‌آوری بالایی دارد، سرمایه‌گذاری سالیانه برای برداشت از ذخایر این گونه افزایش یافته است.

پتانسیل اقتصادی و اثر بخشی

